

Fővárosi Ítéltábla
16.Gf.40.180/2020/8.

A Fővárosi Ítéltábla a Madari Ügyvédi Iroda (1027 Budapest, Frankel Leó u. 5. mfsz. 2.; ügyintéző: dr. Madari Tibor ügyvéd) által képviselt [] I. rendű és [] II. rendű felperesnek a []

[] által képviselt Budapest Hitei- és Fejlesztési Bank Zrt. (1132 Budapest, Váci út 193.) alperes ellen szerződés érvénytelensége iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. november 19-én kelt 9.G.40.041/2019/11. számú ítélete ellen a felperesek által benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

köz b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az érvénytelenség megállapítása iránti keresetet elutasító részében megváltoztatja, és megállapítja, hogy a felek között 2007. július 9-én létrejött [] számú Életbiztosítással kombinált Lakossági Jelzálog Kölcsönszerződés (Adósságrendező kölcsön) érvénytelen.

Az elsőfokú ítéletet a hatályossá nyilvánítás iránti keresetet elutasító részében hatályon kívül helyezi, és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A felperesek együttes másodfokú perköltségét 150.000 (százötvenezer) forint, az alperesét 150.000 (százötvenezer) forint + áfa összegben, a felperesek által meg nem fizetett fellebbezési illeték összegét 337.360 (háromszázharminchétezer-háromszázhatvan) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek mint adósok az alperessel mint hitelezővel 2007. július 9. napján [] számon, dr. Töröcsik Mária gyömrői közjegyző által [] 2007. ügyszámon egyoldalú kötelezettségvállalásként közjegyzői okiratba foglaltan életbiztosítással kombinált lakossági jelzálog kölcsönszerződés (adósságrendező kölcsön) megnevezéssel kölcsönszerződést kötöttek.

A kölcsönszerződés I. pontja szerint a bank az adósnak 103.217 CHF összegű kölcsönt biztosít. A szerződés II.1. pontja értelmében a törlesztőrészletek száma: 1, a kölcsön lejáratá: 2037. augusztus 10. A II.2. pont a kölcsön pénznemét CHF-ben határozza meg, a II.3. pont az ügyleti kamat mértékét évi 5,09%-ban, azzal, hogy a kamat mértéke változó. A szerződés II.7. pontja szerint a lakossági jelzálogkölcsönökhöz kapcsoló aktuális kamatokat és díjakat egyebekben a bank mindenkor hirdetménye is tartalmazza. A szerződő felek egyező akarattal, és jelen szerződésre vezetett aláírásukkal kinyilvánítják, hogy ezen hirdetmény a jelen szerződés elválaszthatatlan részét képezi. A szerződés II.8. pontja szerint a THM: a teljes hiteldíj mutató az a belső kamatláb, amely mellett az adós által visszafizetendő tőke és

hiteldíj egyenlő az adós által a hitel folyósításáig bezárólag a kölcsönrel kapcsolatban – a 41/1997. (III.5.) Korm. rendeletben meghatározott kivételekkel – fizetett összes költséggel csökkentett hitelösszeggel. A hitelező a THM számítása során az adós által teljesített fizetéseket forintban vette számításba. Az induló THM mértéke 5,33%. A II.8. pontban rögzítésre került az is, hogy folyósítást követően a bank a kölcsön lényeges adatainak összefoglalása érdekében az adóst értesítő levélben tájékoztatja. Az értesítő levél tartalmazza a kölcsön összegét, a folyósítás napján érvényes árfolyamot, az ügyleti kamat mértékét, a kölcsön törlesztésének ütemezését, a havi törlesztő-részlet mértékét és esedékességét és a THM a kéttizedes pontossággal meghatározott mértékét. A szerződő felek egyező akarattal, jelen szerződésre vezetett aláírásukkal kinyilvánítják, hogy a fenti értesítő levelet – mint szerződés kiegészítést – a jelen kölcsönszerződés elválaszthatatlan részének tekintik, amely azzal együtt értelmezendő. Az adós a fizetési kötelezettségeit az értesítő levél tartalma szerint köteles teljesíteni. A szerződés III.3. pontja szerint a bank maximum 14.000.000 forintnak megfelelő, a kölcsön folyósításának napján érvényes, a bank számlakonverziós vételi árfolyamán számított CHF, azaz svájci frank összeget folyósít. A szerződés IV.2. pontja értelmében a biztosító által a bank részére forintban megfizetett biztosítási összeg svájci frankra történő átváltása a bank és a biztosító közti elszámolás napján érvényes, bank számlakonverziós eladási árfolyamán történik. ... Adós a tőke és ügyleti kamat összegét CHF-ben köteles megfizetni. A szerződés IV.3. pontja szerint a kölcsön futamideje alatt az ügyleti kamat megfizetése, valamint annuitásra váltást követően a törlesztőrészlet megfizetése oly módon történik, hogy az esedékesség időpontjában (tárgyhó 10. napján) az esedékes kamat vagy annuitásra váltás esetében a törlesztőrészlet összegével a bank megterheli az adós banknál vezetett deviza bankszámláját. Az adós jelen szerződés aláírásával kötelezettséget vállal arra, hogy az aktuális ügyleti kamat/törlesztő részlet teljesítéséhez szükséges fedezet azok esedékességének időpontjában a kölcsön futamideje alatt rendelkezésre áll deviza bankszámláján. Az adós köteles viselni a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges deviza átváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot. A IV.4. pont szerint amennyiben az esedékesség napján az ügyleti kamat vagy a törlesztőrészlet teljesítéséhez szükséges fedezet az esedékesség időpontjában nem áll rendelkezésre, a bank jogosult az aktuális ügyleti kamat/törlesztő részlet és a késedelmi kamat összegével az adós banknál vezetett bármely számláját megterhelni. Ebben az esetben az aktuális ügyleti kamat vagy törlesztő részlet és a késedelmi kamat összegének meghatározása a terhelés napján érvényes, bank számlakonverziós eladási árfolyamán történik. Ezzel összefüggésben esetlegesen felmerülő árfolyamkockázatot az adós köteles viselni. A szerződés V.1.2. pontja értelmében ha a CHF forinthez viszonyított árfolyamának változása olyan mértékű, hogy a bank számára az ingatlanfedezet már nem nyújt elegendő biztosítékot, úgy a bank jogosult a biztosíték kiegészítését kérni, az adós és/vagy a zálogkötelezett pedig köteles a bank írásbeli felhívására haladéktalanul a biztosítékokat kiegészíteni, a bank által közölt árfolyamváltozás mértékének megfelelően. Az ezzel kapcsolatos valamennyi költséget az adós viseli. Az V.2.5. pont szerint ha a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamának változása olyan mértékű, hogy a bank számára az életbiztosítási szerződés már nem nyújt elegendő biztosítékot, úgy a bank jogosult a biztosíték kiegészítését kérni, az adós pedig köteles a bank írásbeli felhívására haladéktalanul a biztosítékokat kiegészíteni (a biztosítási összeget megemlíteni oly módon, hogy az legalább elérje a banki értesítés időpontjában fennálló, és a bank írásbeli felhívásában megjelölt tőketartozást), a bank által közölt árfolyamváltozás mértékének megfelelően. Az ezzel kapcsolatos valamennyi költséget az adós viseli. Az adós jelen kölcsönszerződés aláírásával meghatalmazza a bankot, hogy – amennyiben a svájci frank forinthez viszonyított

árfolyamának változása olyan mértékű, hogy a bank számára az életbiztosítási szerződés már nem nyújt elegendő biztosítékot – a bank az adós helyett, nevében és képviselőjében a biztosítónál a biztosítási összeg megemelését kezdeményezze, jognyilatkozatokat tegyen, továbbá minden olyan cselekményt elvégezzen, amely a biztosítási összeg megemelése érdekében szükséges. A XII.5. pont szerint az adós kijelenti, hogy a jelen szerződésben hivatkozott az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat megértette, és viseli azokat. Az adós kijelenti továbbá, hogy a bankkal szemben igényt nem érvényesít az árfolyamkockázatból eredően és a kölcsön folyósítását mindezek ismeretében igényli.

Az alperes 2006. június 30. napjától hatályos Üzletszabályzatának 2.6.7. pontja szerint a bank a hitelkamatokat és az időtartamhoz kötött díjakat, jutalékokat – eltérő megállapodás hiányában – naptári napokra a következő képlet alapján számítja: $\text{tőke összege} \times \text{kamatláb} (\%) \times \text{naptári napok száma} / 36000$.

A felperesek 2007. május 23. napján aláírták a „Nyilatkozat deviza alapú hitelekhez (akciós)” elnevezésű okiratot. Az okiratban egyebek mellett az alábbiak kerültek rögzítésre: „A kölcsönt forintban kell igényelni, a folyósítás is forintban történik, de a kölcsönt a bank CHF devizában tartja nyilván. A nyilvánartott deviza kölcsön összege a folyósítás napján érvényes, Budapest Bank érvényes hirdetményében közölt számlakonverziós vételi árfolyamon kerül kiszámításra. Az esedékes törlesztő részleteket az igényléskor megjelölt CHF devizában köteles az ügyfél megfizetni. A törlesztési számla az igénylésnek megfelelő deviza számla, melyet legkésőbb szerződéskötésre kell megnyitnia az ügyfélnek. Amennyiben az esedékesség napján a törlesztő részlet teljesítéséhez szükséges fedezet az esedékesség időpontjában nem áll a törlesztőszámlán rendelkezésre, a bank jogosult az aktuális törlesztőrészlet és a késedelmi kamat összegével az ügyfél banknál vezetett bármely számláját megterhelni. Ebben az esetben az ennek kapcsán esetleg felmerülő árfolyamkockázatot szintén az ügyfél viseli és a bank az általa az esedékesség napján Budapest Bank hirdetményében közölt számlakonverziós eladási árfolyamon átszámított CHF összeget számol el az esedékessé vált kötelezettség teljesítésére. Ez azt jelenti, hogy mivel az adott deviza árfolyama időről időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes, devizában azonos összegű törlesztőrészletek megfizetéséhez mennyi forint (vagy egyéb deviza) összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán biztosítania a törlesztőrészletek teljesítéséhez. Az egyes törlesztések összegének meghatározása úgy történik, hogy az esedékesség napján érvényes számlakonverziós eladási árfolyammal a bank kiszámolja az esedékes deviza törlesztés forint (vagy egyéb deviza) ellenértékét és ezt az összeget vonja le az ügyfél folyószámlájáról forintban (vagy az egyéb devizában). Ebből adódóan a törlesztő részletek megfizetésével kapcsolatos, a deviza átváltásból eredő esetleges árfolyamkockázatot – ami a forintban (vagy egyéb devizában) számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenést egyaránt – teljes egészében az ügyfél viseli. Tudomásul veszem, hogy a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges deviza átváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot én viselem. Tudomásul veszem, hogy a kölcsön kamatperiódusa hat hónap, ami naptári hónapot jelent, ezért a kamat akció lejáratát után a kölcsön minden év januárjában, és júliusában kerülhet átárazódásra. ...Kijelentem, hogy a fenti rendelkezésekre figyelemmel az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat megértettem, és viselem azokat. Kijelentem továbbá, hogy a bankkal szemben igényt nem érvényesítek az árfolyamkockázatból eredően, és a kölcsön folyósítását mindezek ismeretében igénylem.”

[2] A felperesek a módosított keresetükben elsődlegesen a felek közt létrejött szerződés érvénytelenségének a Hpt. 213. § (1) bekezdésének a), b) és e) pontjai alapján megállapítását,

másodlagosan a szerződés II.7., II.8., IV.2-4., V.1.2. és V.2.5. pontjai tisztességtelenségének a megállapítását, jogkövetkezményként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását, továbbá a perköltségük megfizetését kérték. A felek közti elszámolás körében annak megállapítását kérték, hogy az érvénytelen szerződés alapján az alperes kifizetett 14.000.000 forintot a felperesek részére, a felperesek megfizettek az alperes számára 2015. február 1-jéig 9.782.815 forintot, erre tekintettel jelenleg 4.217.000 forinttal tartoznak; a pénzhasználat ellenértékeként kamat nem jár.

A Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontja alapján fennálló semmisség körében hivatkoztak arra, hogy a szerződés tárgya nem meghatározott. Az alperestől nem a szerződésben rögzítettek szerinti 103.217 CHF összeget kapták; szándékuk forint hitel felvételére irányult, az alperes forintban folyósította a kölcsönt, amelyet ők azóta is forintban teljesítenek. Mivel a kölcsön tárgya nem vitathatóan forint összeg, a szerződés alapján nem határozható meg egyértelműen a szerződés tárgya, mivel abban kölcsönösszegként csak CHF-ban meghatározott hitelkeret összeg szerepel. A szerződés valós tárgya és a kölcsön devizában meghatározott tényleges összege, annak kiszámítási módszere a szerződésből magából nem derül ki, így a szerződés semmis.

A Hpt. 213. § (1) bekezdésének b) pontja alapján is fennáll a semmisség. A kölcsönszerződésnek a Hpt. 212. § (3) bekezdése értelmében tartalmaznia kell a külön jogszabály alapján megállapított éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíj mutatót, azonban az alperes által meghatározott THM nem valós, mivel az tisztességtelen költségelemet és árfolyamrést is tartalmaz. A szerződésből nem derül ki az sem, hogy a THM meghatározása milyen árfolyamok figyelembevételével történt. Az alperes több napi árfolyamot alkalmaz, a szerződésben nem határozta meg, hogy ezek közül melyiket tekinti a szerződésre irányadónak; mindezzel tekintettel a THM hibás. A THM alperes által állított mértéke a szerződés adataiból, azok behelyettesítésével nem következik, az nem kiszámítható.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján is semmis a szerződés, mert az a törlesztőrészletek összegét sem tartalmazza. Maga a szerződés is akként fogalmaz, hogy a bank a folyósítást követően értesítő levélben tájékoztatja az adósokat a havi törlesztőrészletek mértékéről. A kölcsön törlesztése során a havi törlesztőrészletek összege attól függően változik, hogy milyen a bank deviza eladási árfolyama, illetve, hogy milyen mértékű kamatot tartott a bank az adott havi törlesztés esetén indokoltnak. A kölcsön felvételét követően így soha nem képes az adós a kölcsönből még fennálló hátraléka összegét kiszámítani, mivel az az árfolyamok jövőbeli változásától és a bank által kamatperiódusonként egyoldalúan megváltoztatható kamatok összegétől függ. A Hpt. rendelkezési alapján nem kiszámíthatónak kell lennie a törlesztőrészlet összegének, hanem azt a szerződésnek kifejezetten tartalmaznia kell. Ezen túl állították, hogy ellenőrző számítások alapján sem határozható meg a törlesztőrészlet összege szerződésből.

A szerződés V.1.2. és V.2.5. pontja érvénytelensége körében előadták, hogy a kölcsön fedezetének felmérése nem vitásan hitelezői feladat; ha a hitelező rosszul méri fel a fedezet értékét, ennek következménye az ő érdekkörébe esik. Ők a szerződésalkötéskor csupán a fedezetet kívánták kockáztatni. Pótfedezet bevonásának megkövetelése a bank saját érdekkörébe tartozó kockázatának tisztességtelen mértékű csökkentését jelenti. Ha ennek szükségessége felmerül, az a bank feladatkörébe tartozó hitelképességi vizsgálat elvégzésének elmulasztását vagy annak nem megfelelő elvégzését jelenti, ezért ez az előírás tisztességtelen. Az életbiztosítási szerződés alapján az adós számára vagy lejáratkor, vagy a biztosítási esemény bekövetkeztekor esedékessé váló biztosítási összeg forintban válik esedékessé, az összeg árfolyamfüggő, és nem biztos, hogy fedezetet nyújt a tőketörlesztésre. Ezzel a

szereződéskötéskor nem voltak tisztában, de a banknak, mint profi pénzügyi szolgáltatónak szükségképpen számolnia kellett ezzel a lehetőséggel.

Az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses rendelkezések körében úgy nyilatkoztak, hogy e szerződéses feltételek tisztességtelensége az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi.

Előadták, hogy a szerződésben nincs összességében a korabeli forint kölcsönökhöz képest ténylegesen kedvezőbb kamatmérték. A kamatkülönbözet törvényszerűen megjelenik az árfolyamban, azaz a devizaalapú kölcsön hosszútávon nem lehet olcsóbb, mint a forint kölcsön, mert a kamatparitás miatt az árfolyamváltozás hosszabb távon szükségszerűen semlegesíti a kamatelőnyt. Erről az alperes tudott, de a szerződés kötést megelőzően őket nem tájékoztatta. A fentiek folytán nincs az árfolyamkockázat áthárításának ellenszolgáltatása, így az árfolyamkockázat áthárítása tisztességtelen szerződéses feltétel.

Az, hogy a törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben emelkedhet, nem világos, nem érthető és nem egyértelmű meghatározás. Nyilvánvalóan nem jelenti azt, hogy a kockázat korlátlanul, felső határ nélkül emelkedhet, és a fogyasztót terhelik e kötelezettségek.

Hivatkoztak az Európai Unió Bírósága (EUB) C-51/17., C-186/16., C-38/17. és C-118/17. számú döntéseiben a fogyasztó tájékoztatásával szemben támasztott tartalmi követelményekre. Ahhoz, hogy a tájékoztatás célja elérhető legyen, azaz a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson a kockázat vállalásával kapcsolatban, teljesülnie kell azon követelményeknek, mely szerint világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. A banknak fel kell hívnia a kölcsönfelvevő figyelmét az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő jelentős kockázatokra. Tájékoztatnia kell a kölcsönfelvevőt a lakóhelye szerinti tagállam fizető eszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletre gyakorolt hatásáról is. E tájékoztatást a szerződés megkötése előtt, mégpedig olyan időben kell megkapnia, hogy elegendő idő álljon a rendelkezésére a kockázatok vállalhatóságának mérlegelésére. A perbeli kockázatfeltárás az EUB döntéseiben kifejtetteknek nem felel meg, mivel sem a kölcsönösszeg számítási mechanizmusát, sem az alkalmazandó árfolyamot nem tünteti fel a szerződés – különös tekintettel arra, hogy a bank napi több árfolyamot alkalmaz, és a szerződés azt nem határozza meg, hogy ezek közül melyiket kell alkalmazni. A jövőbeli árfolyam alapján a fogyasztó a szerződés kötéskor nyilvánvalóan képtelen a teljes hiteldíjat felmérni, annak gazdasági hatásait megérteni. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma alapján a nem kaptak arra vonatkozóan tájékoztatást, hogy miben is rejlik a kockázat, hogyan keletkezik a kockázat, hogyan kell azt értékelni, hogy lehet azt kezelni, melyek annak a gazdasági hatásai. Nem említi azt sem a tájékoztató, hogy az árfolyamkockázat kedvezőtlen változása esetén nem csak a törlesztőrészletet, de a fogyasztó forintban kifejezett tőketartozását is befolyásolja.

A DH törvények nem járhatnak olyan következménnyel, hogy miattuk a fogyasztónak kell viselnie az árfolyamkockázatot. A bíróság a hatékony bírói jogvédelem és a tisztességes eljárás elvével, a magyar bíróságoknak az irányelvet magyarázó eseti döntéseivel ellentétes jogegységi határozatokat köteles figyelmen kívül hagyni a 93/13/EGK irányelv szabályai teljes érvényesülése érdekében. A C-51/17. számú döntésben foglaltakra tekintettel a 6/2013. és 1/2016. számú PJE határozatok nem alkalmazhatók az eljárások során, mivel azok ellentétesek az EUB döntésének rendelkezéseivel.

A Kúria Konzultációs Testületének 2016. szeptember 28. napján tartott ülésén tett megállapításai kapcsán rámutattak arra, hogy a szerződés nem rendelkezik arról, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa és az árfolyamkockázat alapján korlátlanul megnőhet a havi törlesztés összege, így a tartozás is; ilyen tájékoztatást szóban sem kaptak. Hivatkoztak a Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-ei tájékoztatójára is, előadva, hogy a konzultációs testület által használt, az árfolyamváltozás mértékére vonatkozó objektív „korlátlan” és szubjektív „jelentős” jelző különböző jelentésű, egymásnak meg nem feleltethető, egymás szinonimájaként nem alkalmazható fogalom.

[3] Az alperes érdemi ellenkérelmében a felperesek keresetének elutasítását és a perköltsége megfizetését kérte.

Előadta, hogy a kölcsönszerződés I.1. pontja tartalmazza a rendelkezésre bocsátott kölcsön összegét 103.217 CHF-ként megjelölve. Emellett a szerződés III.3. pontja vitán felül tartalmazza a felperesek forintban fennálló finanszírozási igénye alapján meghatározott forint összeget, 14.000.000 forintot. A forint kölcsönösszegnek megfelelően a folyósítás napi árfolyamon számított CHF összeget bocsátott a felperesek rendelkezésére.

A kölcsönszerződés II.8. pontja tartalmazza a THM százalékos mértékét. A Hpt 213. § (1) bekezdésének b) pontja kizárólag a THM százalékos mértéke feltüntetésének és a számítás során figyelembe nem vett költségek feltüntetésének kötelezettségét írja elő. A THM rendelet nem írja elő, hogy a kölcsönszerződésben fel kellene tüntetni a THM számítása során használt devizaárfolyamot.

A törlesztőrészletek összege körében kifejtette, hogy szerződés értelmében a felperesek az életbiztosítási szerződés alapján fizetendő biztosítási díjak felhalmozott összegét utalják el, és ezt a kölcsön tőketörlesztéseként írja jóvá. A tőketörlesztő részletek száma 1, összege pedig megegyezik a kölcsön tőkeösszegével. Mindezekre tekintettel a törlesztőrészletnek a kamatrészletek minősülnek, tekintettel arra, hogy a felperesek kizárólag kamatot fizetnek futamidő alatt. A szerződés II.3. pontja az ügyleti kamat mértékét (5,09%) tartalmazza, a szerződés aláírásának napján érvényes HUF/CHF deviza árfolyam (146,43 forint) a honlapján bárki számára hozzáférhető módon közzétételre került. Mindezekre tekintettel az Üzletszabályzat 2.6.7. pontja szerinti képlet alapján meghatározható a törlesztőrészlet; az az első hónapot követően az értesítő levélben feltüntetettekkel egyezően 401,4 CHF.

Előadta, hogy a kölcsönszerződés, a jelzálogszerződés és a felperesek által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat egyaránt tanúsítja, hogy a felperesek a perbeli jogügylet kockázatairól teljeskörű tájékoztatást kaptak. A tájékoztatásnak nem kellett kiterjednie az árfolyamváltozás várható irányára, valamint annak az előre nem látható mértékére. A kölcsönszerződés részét képező kockázatfeltáró nyilatkozat megfelel a C-38/17., illetve a C-118/17. számon folyt előzetes döntéshozatali eljárásban hozott döntésekben kifejtett követelményeknek is. A C-51/17. számú döntéssel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a Kúria Konzultatív Testületének megítélése szerint nem biztosít új vagy szélesebb körű jogalapot a fogyasztók számára a perlésre.

A szerződés V.1.2. és V.2.5. pontjai körében kifejtette, hogy a hitel fedezet kiegészítése elfogadott, az nem minősül tisztességtelennek. Amikor a fedezeti ingatlan, vagy egyéb fedezeti vagyontárgy értéke csökken, akkor az adós köteles fedezeti vagyontárggyal azt helyettesíteni.

[4] Az elsőfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 2019. november 19-én kelt 9.G.40.041/2019/11. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte egyetemlegesen a

felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek 381.000 forint perköltséget, valamint az államnak 840.000 forint illetéket.

[5] Az ítélete indokolásában elsődlegesen kifejtette, hogy valamely szerződés vagy szerződési feltétel érvénytelensége a szerződés megkötésének időpontjára visszavezetve, ekként a vonatkozó jogszabályok 2007. július 9. napján hatályos rendelkezéseinek alapulvételével vizsgálható.

A felek közt a Ptk. 523. § (1) bekezdésében szabályozott kölcsönszerződés jött létre, amely a Ptk. 685. § e) pontja alapján – nem vitatottan – fogyasztói szerződésnek minősül.

A felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a felek közt létrejött szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontja alapján semmis. A szerződés I. pontja a kölcsön összegét ugyan devizában határozta meg, ugyanakkor a III.3. pontban rögzítette azt is, hogy a bank maximum 14.000.000 forintnak megfelelő, a kölcsön folyósításának napján érvényes, a bank számlakonverziós vételi árfolyamán számított CHF összeget folyósít. A szerződés ezáltal egyértelműen meghatározza annak tárgyát, ugyanis a folyósítás időpontjára nézve a kölcsön összege mind devizában, mind forintban kiszámítható. Amennyiben ugyanis a folyósítás napján a bank számlakonverziós vételi árfolyamán számított 103.217 CHF összeg nem érte volna el a 14.000.000 forintot, abban az esetben a kölcsön összege 103.217 CHF, illetve ennek megfelelő forintösszeg, míg abban az esetben, amennyiben meghaladja, a kölcsön összege a CHF-ben meghatározott 14.000.000 forint. A szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdésnek a) pontjában foglaltak alapján nem semmis, figyelemmel az 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglaltakra is.

A Hpt. 213. § (1) bekezdésének b) pontjában foglaltakra hivatkozás is megalapozatlan. A szerződés II.8. pontjában rögzítésre került, hogy a THM mértéke 5,33%. Az alperes felhívásra megjelölte, hogy a THM-et milyen adatok figyelembevételével számította: a folyósított 92.846,63 CHF, 5,09% ügyleti kamat, 360 hónap futamidő és 12.000 forint földhivatali eljárási díj figyelembevételével.

A Hpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontja alapján sem állapítható meg a semmisség, mivel a szerződés II.1. pontja tartalmazza a törlesztőrészletek számát – 1 db – és a törlesztési időpontokat – a kölcsön lejáratának meghatározása által. A felperesek ezt meghaladóan a kölcsön futamideje alatt a szerződés IV.3. pontja alapján csak ügyleti kamat fizetésére voltak kötelesek, amelyet a szerződés szerint a tárgyhoz 10. napján kellett megfizetniük. Az ügyleti kamat mértéke az Üzletszabályzat 2.6.7. pontja alapján kiszámítható. A kölcsönszerződés aláírásának napján a kölcsön összege – a 146,43 Ft/CHF árfolyamra tekintettel – 95.608,82 CHF, a naptári napok száma pedig – mint arra az alperes hivatkozott – 30,58, míg az ügyleti kamat mértéke 5,09%. Azaz a fizetendő a havi ügyleti kamat 401,4 CHF, amely összeget a felperesek az értesítő levél alapján fizettek. A felperesek tévesen hivatkoztak arra, hogy a számításaik alapján havonta 120,43 CHF, illetve 124,44 CHF lenne a törlesztőrészlet, ugyanis ennek oka kizárólag az lehet, hogy az Üzletszabályzatban feltüntetett képlettel a felperesek nem megfelelően végezték el a számításokat. Az 1/2016. PJE határozat 3. pontja értelmében a kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek összegét.

Az árfolyamkockázatról történt tájékoztatás tisztességtelenségével kapcsolatos hivatkozások körében a Ptk. 209. § (1) és (2) bekezdése, a 209/A. § (2) bekezdése, a Hpt. 203. § (6) bekezdése és (7) bekezdés b) pontja idézését, valamint a 2/2014. PJE határozat idevágó

rendeletei és a Ptk. 209. § (4) bekezdésének felhívását követően kifejtette, hogy a 93/13/EGK irányelve 4. cikk (2) bekezdésnek való megfelelés érdekében a főszolgáltatás körébe eső szerződéses rendelkezések tisztességtelensége vizsgálható.

Azt állapította meg, hogy az alperes által 2007. május 23. napján a „Nyilatkozat deviza alapú hitelekhez (akciós)” elnevezésű okiratban adott tájékoztatás az irányadó jogszabályi követelményeknek megfelel. A felpereseket az alperes arról tájékoztatta, hogy „mivel az adott deviza árfolyama időről időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes, devizában azonos összegű törlesztőrészletek megfizetéséhez mennyi forint összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán biztosítania”; ebből az következik, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege emelkedhet vagy csökkenhet. Az alperes a tájékoztatásban nem jelölte meg, hogy ennek bármilyen korlátja lenne, és a C-227/18. számú ügyben az Európai Unió Bírósága megállapította, hogy a 93/13. irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésekben előírt világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit is, és másfelől a kölcsönfelvevő rendelkezésére bocsátott teljes összeg és a törlesztőrészletek összege egyértelműen meghatározható. Mivel ezek a folyósítás, illetve a törlesztőrészletek esedékessége időpontjában érvényes árfolyamtól függenek, a világos és érthető megfogalmazás követelménye előírja, hogy ezen összegek számítási mechanizmusát, valamint az alkalmazandó árfolyamot átlátható módon kell ismertetni. A perbeli szerződés vonatkozásában pedig mindkét feltétel teljesül, ugyanis a kockázatfeltáró nyilatkozatból a fogyasztó megismerhette az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit, továbbá a szerződés adataiból a rendelkezésre bocsátott teljes összeg és a törlesztőrészletek összege is meghatározható. E tájékoztatás továbbá kifejezetten felhívja a figyelmet arra, hogy az árfolyam változásának következményeit nem lehet előre tudni, az árfolyam időről időre változhat, ebből pedig az következik, az árfolyamváltozás iránya és mértéke nem állapítható meg. A tájékoztatásból a kellően körültekintő, átlagos fogyasztó egyértelműen következtethet annak valós kockázatára is, ugyanis kifejezetten felhívja a figyelmet arra, hogy az árfolyamváltozás a törlesztőrészlet változásával jár, és sem írásban, sem szóban nem nyújtott az alperes olyan tájékoztatást, melyből a felperesek arra következtethettek volna, hogy az árfolyamkockázat nem valós, nincs reális valószínűsége, vagy az a őket csak korlátozottan terheli. A fenti tájékoztatásból tehát egyértelmű lehetett a felperesek számára, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállalnak, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben a forint leértékelődik a svájci frankhoz képest, ugyanis a törlesztőrészletek meghatározása az esedékesség napján érvényes számlakonverziós eladási árfolyamon történik. Az alperes felhívta a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra. Mindezekre tekintettel az alperes által nyújtott tájékoztatást megfelelt az EUB C-51/17. számú ítéletében meghatározott kritériumoknak. A felperesek hivatkozásával ellentétben az alperes felhívta a figyelmüket az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és az ezzel összefüggő kockázatra. A tájékoztatást az alperes több mint egy hónappal a szerződés megkötését megelőzően nyújtotta, így a felpereseknek elegendő idő állt a rendelkezésére a kockázatok vállalhatóságának mérlegelésére is.

A kockázatfeltárás megfelel a C-38/17. számú döntésben foglaltaknak is. A szerződés a kölcsönösszeget meghatározza, és a forint, illetve devizaösszeg közötti átváltást a devizaárfolyam ismeretében el lehetett végezni. Mind a szerződés, mind a kockázatfeltáró nyilatkozat rögzíti, hogy az alperes milyen árfolyamot (a Budapest Bank hirdetményében közölt számlakonverziós eladási árfolyam) alkalmaz. Abban az esetben pedig, amennyiben a bank több napi árfolyamot jegyez, a későbbi árfolyam a korábbi helyébe lép, és az elszámolásnak a napi utolsó árfolyamon kell történnie.

A felperesek alaptalanul állították, hogy a 6/2013. és az 1/2016. számú PJE határozatok ne lennének alkalmazhatók jelen perben, azok ugyanis nem állnak ellentétben a C-51/17. számú ítélet rendelkezéseivel. Nem helytálló a felperesek azok hivatkozása sem, hogy a C-118/17. számú ítéletben foglaltakra figyelemmel DH törvények nem járhatnak olyan következménnyel, hogy miattuk a fogyasztónak kell viselnie az árfolyamkockázatot. A bíróság ugyanis az árfolyamkockázat viselése körében nem a DH törvények szerinti szabályozást vizsgálja, hanem azt, hogy az árfolyamkockázatról a jogszabályoknak megfelelő tájékoztatást kaptak-e a felperesek, és erre tekintettel a szerződés ezen rendelkezése vagy a teljes szerződés érvénytelen-e.

Alaptalanul hivatkoztak továbbá a felperesek a „korlátlan” és „jelentős” fogalmak közötti különbségre a kockázatvállalás körében, ugyanis a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat nem tartalmazza egyik kifejezést sem.

Ezt követően a szerződés II.7. és II.8. pontjainak tisztességtelenségére hivatkozást vizsgálva rögzítette, hogy a felperesek nem jelölték meg, hogy a szerződés ezen rendelkezései milyen okból tisztességtelenek. Ugyanakkor megállapította, hogy nem sérti a Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglaltakat az a szerződéses rendelkezés, mely a kölcsönökhöz kapcsolódó aktuális kamatok és díjak vonatkozásában a szerződés megkötésekor hatályos hirdetményt a szerződés részévé teszi. A rendelkezés nem egyoldalú és indokolatlan, illetve egyik szerződő fél számára sem hátrányos.

Nem tekinthető tisztességtelennek a szerződés II.8. pontjának felperesek által hivatkozott rendelkezése, ugyanis az alperes által a folyósítást követően megküldött értesítő levél célja – ahogy az a szerződésben rögzítésre is került – a kölcsön lényeges adatainak összefoglalása. Az értesítő levélből nem származik a felek egyikére nézve sem kötelezettség, abban mindössze a folyósítás időpontjára tekintettel az alperes a szerződésben szereplő adatok szerinti számításokat végez.

A felperesek alaptalanul hivatkoztak a szerződés V.1.2. és V.2.5. pontjainak tisztességtelenségére is. A támadott szerződéses rendelkezések nem azzal állnak összefüggésben, hogy hogyan mérte fel az alperes a fedezet értékét, hanem azzal, hogy az árfolyamváltozásra tekintettel a tartozás forintban meghatározott összege emelkedhet, amelyre tekintettel a fedezet nem nyújt biztosítékot. Téves az a hivatkozás is, hogy ez a hitelképességi vizsgálat elvégzésének elmulasztásából vagy nem megfelelő elvégzéséből eredne. Nem helytálló továbbá az a hivatkozás, miszerint a felperesek csak a fedezetet kívánta a szerződéskötéskor kockáztatni, ugyanis nincs a szerződésnek olyan rendelkezése, amelyből az következne, hogy a felperesek tartozása kizárólag a fedezet értékéig terjedhet. Mindezekre tekintettel ezen rendelkezések sem állapítják meg a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a felperesek hátrányára, így nem sértik a Ptk. 209. § bekezdésében foglaltakat.

[6] Az ítélet ellen a felperesek fellebbeztek. Fellebbezésükben elsődlegesen az ítélet keresetük szerinti megváltoztatását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú

bíróság újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára kötelezését, továbbá a jogi képviselő számlájára utalással perköltségük megfizetését kérték.

Előadták, hogy az elsőfokú bíróság hibás jogi következtetéssel, jogellenesen téves megállapításra jutott, amelyet kellőképpen meg sem indokolt.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja szerinti semmisség fennáll, a szerződés a Ptk. 523. § (1) bekezdésével és a Hpt. 213. § (1) bekezdésével ellentétes módon nem tartalmazza annak tárgyát, a kölcsön összegének pontos meghatározását. A törlesztőrészlet összegét a szerződés nem, csak az értesítő levél tartalmazza. A devizában meghatározott kölcsönösszeg, illetve a törlesztőrészlet összege nem számítható ki, nincs olyan számítási módszer a szerződésben, amellyel a kölcsön CHF-ben meghatározott összege kiszámítható lenne, így a szerződés nem felel meg a 6/2013. PJE határozat 2.a. pontjában írt követelménynek sem. A 2017. augusztus 15-i keltezésű értesítő levélből az tűnik ki, hogy a szerződésben szereplő 103.217 CHF-kal szemben a kölcsön összege 92.846,63 CHF volt. A kölcsön összege meghatározottságával szemben támasztott követelmények kapcsán utalt a korábbi szabályozásra, valamint az ahhoz kapcsolódó, korábban egyöntetű jogalkalmazói gyakorlatra. A 6/2013 PJE határozat meghozataláig a jogalkalmazás is felismerte azt, hogy a pénzürték állandóságának biztosítására szolgáló kikötés és a kirovó pénznem használata visszaélésekre is lehetőséget ad, a kirovó pénznemben meghatározott pénzürték alkalmazása révén a hitelezők úgy juthatnak az adós kárára árfolyamnyereséghez, hogy deviza nincs is birtokukban. A jelen szerződésben nem is szereplő, a fogyasztó számára ismeretlen kirovó-lerovó pénznem fogalom alkalmazása a fogyasztó számára veszélyessé és gazdasági hatásait tekintve felmérhetetlenné teszi a pénzügyi konstrukciót. Mindez a szerződés tisztességtelensége körében értékelendő. A Ptk. 523. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelés érdekében az alperesnek a CHF összeget kellett volna rendelkezésükre bocsátania; a forint összeg a szerződésben nem meghatározott, az az alperes által meghatározott árfolyamon múlik. A szerződés nem felel meg az EUB C-126/17. számú ítéletében foglalt azon kritériumnak, amely szerint ha a tartozás csak kirovó pénznemben van meghatározva, akkor a szerződésnek tartalmaznia kell azt a számítási módot és árfolyamot, amellyel az lerovó pénznemben is meghatározható.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisség is fennáll. Miként azt keresetükben is bemutatták, a szerződés adatait az MNB THM kalkulátorával helyettesítve az 5,33%-kal szemben 5,49% THM adatot eredményez. A THM mértékének meghatározására a szerződéskötéskor és nem a folyósításkor érvényes árfolyam alapján kerül sor, és annak mértéke eleve nem következik a szerződés adataiból. Mivel az alperes naponta több árfolyamot alkalmaz, és a szerződésben nem határozta meg, hogy ezek közül melyik az irányadó, sem a THM mértéke, sem a devizában meghatározott kölcsönösszeg, sem a törlesztőrészlet összege nem számítható ki, így a szerződés nem felel meg a 6/2013. PJE határozat 2.a. pontja szerinti követelménynek. Az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy mindig a napi utolsó árfolyamot kell alkalmazni, megalapozatlan, önkényes vélelem. Hivatkozott a Kúria Pfv.VI.20.967/2015/7. számú ítéletében foglalt álláspontra, amelyre az elsőfokú ítélet nem tért ki. A fogyasztóellenes, azon gyakorlattal szemben, miszerint a Hpt. csak a THM feltüntetésének hiányához fűzi a semmisség jogkövetkezményét, kialakulóban van olyan gyakorlat is, amely szerint a THM hibája esetén, azaz ha annak mértéke nem következik a szerződés adataiból, úgy tekinti, hogy a THM mértékét a szerződés nem tartalmazza, ezért az érvénytelen. Hivatkozott a 87/102 EGK irányelv 11. cikkére – amelynek nyomán a Hpt. 213. § beiktatásra került – valamint a 93/13. EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésére, továbbá 5. cikkére, és kifejtette, hogy ha a THM mértékének semmi köze a THM szempontjából lényeges, annak kiszámítása során figyelembe veendő adatokhoz, akkor

annak kiszámítása nem világos, nem érthető. Ez esetben pedig a szerződésben nincs THM érték meghatározva, amelynek következménye a szerződés semmissége. Figyelemmel arra, hogy a THM érték meghatározásának a Hpt. is kiemelt jelentőséget tulajdonít, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a jogszabályok értelmezésénél a józan észnek és a közjónak megfelelő erkölcsös és gazdaságos cél feltevésével contra legem jogértelmezést valósított meg az elsőfokú bíróság, amikor a THM értékét meghatározottan találta.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontján alapuló semmisség fennáll; ha a kölcsönösszeg nem meghatározott, akkor a törlesztőrészletek összege sem lehet az. Álláspontjuk szerint az értesítő levél nem a szerződés része, a szerződéskötést követően állították ki, a szerződés pedig a törlesztőrészletek számát, összegét nem tartalmazza. Noha ennek ellenkezőjére a per során előadást nem tettek, az elsőfokú bíróság mégis állást foglalt amellett, hogy az ügyleti kamat mértéke kiszámítható. Az Üzletszabályzat 2.6.7. pontjában foglalt képletnek az elsőfokú bíróság által bemutatott alkalmazásával azonban – az alperes által az értesítő levélben törlesztőrészleteként kimutatott 517,31, majd 401,38 CHF összegtől eltérően – 30 napos hónap esetén 120,43 CHF, 31 napos hónap esetén 124,44 CHF törlesztő részletet kapunk. Az alperes által az elsőfokú eljárás során bemutatott számítás eredményeként 465,32 CHF összeg adódik. Az elsőfokú bíróság azonban további bizonyítás és ellenőrzés nélkül fogadta el az alperes állítását a törlesztőrészlet kiszámíthatósága tekintetében. Ezen formális, az általánosság szintjén maradó indokolás az ügyfél tisztességes eljáráshoz fűződő, különösen az indokoláshoz való jogát sérti. Ugyanakkor hangsúlyozták, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja kifejezetten az összeg szerződésben megjelenését írja elő, nem csupán az összeg kiszámíthatóságát.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelősége kérdésében utaltak arra, hogy a 93/13. EGK irányelv a nemzeti joghoz képest elsőbbséget élvez, a hazai jogot az uniós jog hatékony érvényesülése érdekében az irányelvvel összhangban kell értelmezni. A BDT2014. 3154. számon közzétett határozat értelmében az EUB uniós jog értelmezése tárgyában tett ítéleti megállapításai a tagállami bíróságokra nézve kötelezők. A 93/13. EGK Irányelv szabályai teljes érvényesülésének a C-51/17. vagy a C-186/16. számú ítélet indokolásában kifejezésre juttatott követelménye nem rontható le a 6/2013 PJE vagy az 1/2016 PJE határozat megengedőbb értelmezése alkalmazásával. Az alperes a kockázatfeltárási kötelezettségének nem tett eleget, az elsőfokú bíróság sem tudta megjelölni, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat hol tartalmazza azt, hogy a kockázatvállalásuknak nincs felső határa, a kockázat a fogyasztó számára gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, melyek a deviza elszámolású kölcsön fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményei, mi annak a mechanizmusnak a konkrét működése, amelynek alapján a fogyasztó értékelhető szempontok alapján fel tudja mérni a konstrukció rá háruló következményeit, hol tartalmazza azon körülményeket, amelyekről a szerződéskötés időpontjában a pénzügyi tudomása lehetett, hogy az árfolyamkockázat gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, az átváltási árfolyam lehetséges változásairól és a felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokról (adott tájékoztatást), vagy azt, hogy a fogyasztónak ténylegesen lehetősége volt a szerződés összes feltétele megismerésére.

Előadták, hogy a forint és a CHF árfolyamváltozása a szerződéses konstrukcióba beépített olyan elem, amely miatt a felperes (helyesen: alperes) által a szerződéskötéskor bizonyosan látható volt az, hogy az árfolyamváltozás be fog következni. Ennek oka a kamatparitás közgazdasági törvényszerűsége; az, hogy két deviza kamatkülönbsége törvényszerűen megjelenik az árfolyamban, azaz a deviza alapú kölcsön hosszabb távon nem lehet olcsóbb, mint a forint kölcsön mert a kamatparitás miatt az árfolyamváltozás hosszabb távon

szükségszerűen semlegesíti a kamatelőnyt. Ennélfogva az árfolyamváltozás bekövetkezte előre tudott volt, csupán annak bekövetkezéének időpontja lehetett kérdéses. Tényként utaltak arra, hogy a deviza elszámolású hitelezés bevezetésekor 30%-kal volt felülértékelt a forint a reális értékéhez képest. A CHF várható árfolyama a kamatparitás alapján a határidős árfolyam képletének használatával előre kiszámolható, a szerződéskötéskor előre tervezhető volt. Az alperes e folyamatok felismerésére képes volt, a C-186/16. számú ítéletben foglalt kritériumnak megfelelően be kellett volna mutatnia a fogyasztó számára ezen törvényszerűségeket. Utaltak arra is, hogy az MNB alperes által szükségszerűen ismert Stabilitási jelentései kifejezetten kockázatos ügyletnek tekintették a perbeli hasonló konstrukciókat, és az ettől való tartózkodásra szólították fel a pénzügyezteteket. Ennek megfelelően a CHF árfolyamának emelkedése nem többletköltséget okozhat, hanem bizonyosan többletköltséget okoz. Azzal, hogy a szerződés erre csupán lehetőségként utal, jelentős tényeket hallgatott el, és szóhasználatával a veszély érzetét csökkentette. Az alperes ismeretében volt mindazon adatoknak, amelyek alapján kockázatlistát állíthatott fel, és preventív, illetve korrektív kockázatkezelést végezhetett. A deviza elszámolású hitelezésből a fogyasztóra háruló veszélyeket nyilvánvalóan felmérhette, ám azokat szándékosan elhallgatta. A tájékoztatóban csupán az szerepel, hogy a törlesztőrészletekre van hatással az árfolyam változása, de nem hívta fel a figyelmet a kölcsönrel összefüggő jelentős kockázatokra, és nem tájékoztatott a forint súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásairól. A tájékoztatás nem terjedt ki arra, hogy a kockázat miben áll, hogyan jelentkezik, hogyan kell azt értékelni, hogy lehet azt kezelni és melyek annak gazdasági hatásai. Nem volt tudható a tájékoztatásból az, hogy a kedvezőtlen változás nem csak a törlesztőrészletet, de a fogyasztó forintban kifejezett tőketartozását is befolyásolja. Az alperes arról sem tájékoztatta a felpereseket, hogy a forint és a CHF-os kölcsönök törlesztésének alakulása lényegesen eltér egymástól.

A C-26/13. számú ítélet értelmében nem elég csak nyelvtanilag érteni rendelkezést, hanem az adósnak képesnek kell lennie a rendelkezés működési mechanizmusának és a tartozásra gyakorolt gazdasági kihatásainak a felismerésére is. A tájékoztatás ennek, valamint a 2/2014. PJE határozatban foglalt kritériumoknak sem felelt meg.

Az elsőfokú bíróság a C-51/17. számú ítéletet annak tartalmával ellentétesen értelmezte. Hivatkoztak a C-51/17. számú ítélet 75. pontjára és a C-186/16. számú ítélet 50. és 78. pontjában foglaltakra. A megfelelő tájékoztatást tartalmával kapcsolatosan idézték továbbá a Kúria Konzultációs Testületének 2016. szeptember 28-án tartott üléséről készült jegyzőkönyv IV.1. és IV.2. pontját. E kritériumoknak sem az írásban, sem a szóban adott tájékoztatás nem tesz eleget; nem fedi, hogy az árfolyamkockázat alapján korlátlanul, akár többszörösére emelkedhet a törlesztés összege, és nem szól az ettől külön választandó, azon következményéről sem, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. Az alperes tájékoztatási kötelezettsége a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdéséből, az 5. § (1) és (4) bekezdéséből, a 205. § (3) bekezdéséből és a Hpt. 203. § (2) és (7) bekezdéséből is következik. A Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i közleményéből kitűnően nem megfelelő tájékoztatás az, ha annak tartalmát csak több rendelkezés együttes értelmezésével lehet kikövetkeztetni.

Részletesen kimutatták, hogy a „korlátlan” és a „jelentős” jelzők miért nem lehetnek egymás szinonimái. Állításuk szerint az elsőfokú bíróság a „korlátlan” és a „jelentős” fogalmakat összemosza, és „sajátos logikai bakugrásokkal” jut el a kockázat kifejezéstől addig, hogy ebből annak korlátlansága is következik. Ez az értelmezés nem felel meg a 93/13. EKG irányelvnek és annak a követelménynek, hogy a bíróságnak a szerződéses feltétel

tisztességtelenségét hivatalból vizsgálnia kell, ennek során ellensúlyoznia kell a fogyasztó és a szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet.

Idézték az alperes által használt egyoldalúan megfogalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatot, és rámutatnak arra, hogy a kölcsönterméket szerencsejátékként állította be az alperes, amelyben a CHF árfolyamának csökkenésére is lehetőség van; megtévesztő módon egyenlő esélyeket sugallt. Azon kijelentés, hogy nem vállal kötelezettséget a fogyasztó tájékoztatására (egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról), sérti a kötelmi jog együttműködési alapelvét, a Ptk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat, ezért tisztességtelen.

Az alperes által biztonságosként ajánlott konstrukció eredményeként a 14.000.000 forint felvett összeghez képest visszafizetett 10.456.054 forint után még mindig 20.616.971 forint tartozás áll fenn, amely a döntés gazdasági következménye lett. E gazdasági következményt felmérni nem volt lehetőségük a tájékoztatás alapján.

Hivatkoztak arra, hogy bizonyosan bekövetkező eredményről lévén szó, kockázatról nem is lehet beszélni, legfeljebb az árfolyamváltozás bekövetkeztének időpontja lehetett kérdéses. Az információ megosztásának kötelezettsége az alperest a C-186/16. számú ítélet alapján is terhelte. Az elsőfokú bíróság érdemben nem vizsgálta a kockázat meglétére vonatkozó alperesi tudomást, amely a szerződéskötés idején már fennállt, így nem merítette ki a keresetet, és megalapozatlanul, a tényállítás érdemi vizsgálata nélkül döntött.

A tájékoztatóból az sem tűnt ki, hogy olyan törlesztőrészlet emelkedéssel is számolni kell, amely meghaladja az alperes által a folyósítás feltételeként kért fedezetet, vagy a felperesek teljes havi jövedelmét.

Továbbra is állították, hogy a 6/2013. és az 1/2016. számú PJE határozatok egyes pontjai ellentétesek az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítéletében foglalt kritériumokkal. Előadták, hogy a DH törvények nem járhatnak olyan következménnyel, hogy miattuk a fogyasztónak kell viselnie az árfolyamkockázatot, mert ha ilyen következménnyel járnak, úgy a nemzeti szabályozás a (93/13. EGK) irányelvvel ellentétes, ezért az kötelezően figyelmen kívül hagyandó. Ebből következően nem csak a másodlagos kérelemként előterjesztett hatályossá nyilvánítás, de az eredeti állapot helyreállítása mint jogkövetkezmény is megengedhető.

Fenntartották a II.7. és II.8. pontok tisztességtelenségére vonatkozó előadásukat. A 2/2011. és PK. vélemény 2. és 3. pontja, valamint a 2413/2011. számú gazdasági elvi határozat idézését követően kifejtették, hogy a Hpt. 210. § (1) bekezdése kifejezetten írásba foglalt kötelezettséget ír elő, amely a szerződéses jogviszony minden elemére vonatkozik. Amennyiben az Üzletszabályzatot nem írták alá, úgy nem állapítható meg, hogy az a Ptk. alapján a szerződés részévé vált, mivel a szerződésben tett erre irányuló elfogadó nyilatkozat tisztességtelen. Ennek kapcsán hivatkoztak a 93/13. EGK Irányelv mellékletének, valamint a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjának a bizonyítási teher fogyasztó hátrányára megfordítására vonatkozó kitételeire, továbbá a C-449/13. számú ítélet szabványzáradék bizonyító erejének hiányára vonatkozó megállapításaira.

A V.1.2. és a V.2.5. pontok tisztességtelensége kapcsán is fenntartották, hogy a szerződéskötéskor nem voltak annak tudatában, hogy a szerződés megkötése olyan gazdasági következményekkel is járhat, hogy a fedezeti ingatlan elvesztése mellett még tartozásuk is marad az alperessel szemben, míg az alperes e lehetőséggel a szerződéskötéskor már előre számolt.

[7] A felperesek kérték a per tárgyalásának felfüggesztését az EUB előtt C-609/19. számon és a Győri Ítéltábla Pf.III.20.189/2019/10. számú végzésével kezdeményezett C-932/19. számon

folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig. Az ezen eljárásokban feltett kérdések ismertetését követően előadták, hogy ezek a per eldöntése szempontjából előkérdésnek minősülnek. A Legfelsőbb Bíróság Polgári és Közigazgatási Kollégiumának 3/2005. (IX.14.) PK-KK véleménye 1. pontja értelmében az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése esetén a Pp. 152. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával a más polgári per tárgyalása felfüggeszthető.

[8] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását és a felperesek perköltségben marasztalását kérte. Előadta, hogy az ítélet valamennyi, a felperesek által hivatkozott jogszabályi rendelkezéseknek megfelel. Az elsőfokú bíróság a tényállást megfelelően feltárta, a szükséges bizonyítás lefolytatását követően helytálló jogi következtetésre jutott.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjaiban meghatározott okból a szerződés nem semmis; az tartalmazza a kölcsön összegét és a THM mértékét, valamint a törlesztőrészletek összegét is. Ezen felül az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás a jogszabályi követelményeknek megfelel.

[9] Kérte a felperesek által indítványozott felfüggesztés mellőzését, figyelemmel arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban a feltett kérdések a jelen per megítélése szempontjából irrelevánsak. Álláspontja szerint nincs olyan kereset, amely az uniós jog bármely szabályára hivatkozna.

Előzetes döntéshozatali eljárás megindítására csak akkor van lehetőség, ha az európai uniós jog értelmezéséről vagy érvényességéről merül fel kérdés a bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban. Ilyen kérdés a jelen perben nem merült fel, így a Pp. 155/A. §-a alapján előzetes döntéshozatali eljárás megindítására nincs lehetőség, emiatt pedig a Pp. 155/A. § (2) bekezdése alapján sem függeszthető fel a tárgyalás. Mindemellett a jogszabály értelmezésére irányuló előzetes döntéshozatali eljárás esetén az EUB kizárólag arról a kérdéstről nyilatkozik, amellyel kapcsolatosan a kezdeményezés történt. A tagállami aktus jogi érvénytelenségét megállapító határozatot nem hozhat, nem hozhat olyan döntést, amely alapján felmerülhet a tagállam részéről új jogi aktus elfogadásának kérdése. Tehát ha a jogszabály értelmezésében kért segítséget a nemzeti bíróság, úgy fel sem merülhet a válaszadáson és az értelmezés segítségen túl bármilyen normatív következmény. Erre tekintettel az előzetes döntéshozatali eljárás során hozott döntés nem minősülhet olyan előzetes kérdésnek, amely alapján a per tárgyalásának felfüggesztése megtörténhetne. A tárgyalás felfüggesztésére a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság korábbi gyakorlata szerint nincs lehetőség; nem áll fenn azon feltétel, hogy más polgári per, vagy a bíróság hatáskörébe tartozó más polgári eljárás van folyamatban.

[10] A felperesek a fellebbezési ellenkérelemre észrevételt tettek, amelyben a korábbi előadásukat megerősítették. Kifejtették, hogy az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás nem ad a fogyasztó számára valós támpontot a döntése megalapozásához. Az írásba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat megfogalmazása, annak fogalomhasználata nem alkalmas arra, hogy a fogyasztó az árfolyamkockázat pénzügyi következményeinek korlátlanágát észlelje. Az alperes a devizaelszámolású hitelek jellemzőivel szükségszerűen tisztában volt, azonban elhallgatta előlük azt az információt, hogy a CHF elszámolású kölcsön magasabb törlesztési terhekkel jár, mint a hasonló összegű forintkölcsön. Utaltak a C-26/13. számú Európai Unió bírósági ítélet információs aszimmetria kiküszöbölésére vonatkozó megállapításaira, valamint

a C-186/16. számú ítéletnek azon kikötésére, amely szerint szükséges annak vizsgálata, vajon a pénzügyi intézet a fogyasztók rendelkezésére bocsátotta-e az ahhoz szükséges valamennyi releváns információt, hogy felmérhessék a szerződéses feltétel pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt gazdasági következményeit. Idézték és hivatkozták a devizaelszámolású hitelszerződéseket rablóhitel, ragadozó hitel megnevezéssel illető tanulmány megállapításait, és utaltak arra, hogy az ilyen kölcsön nyújtását ma már jogszabály tiltja. Előadták, hogy az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét a szerződéskötés időpontjában tapasztalt közhangulat és az alperes reklámjai figyelembevételével kell vizsgálni.

- [11] A másodfokú eljárás a Pp. 111. § (4) bekezdése alapján, a 37/2020. (III.17.) OBHE határozat II. pontjára és a 35/2020. (III.15.) OBHE határozatban foglaltakra is tekintettel 2020. március 15. napjától félbeszakadt, majd a 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet 97. § (3) bekezdése alapján 2020. március 30-án újra indult.
- [12] A Fővárosi Ítéltábla a félbeszakadás megszűnését követően a vészhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III.31.) Kormányrendelet (Korm. rendelet) 20. §-a alapján a perindításkor hatályban volt, ezért a jelen eljárásban még alkalmazandó a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezéseitől eltérve az elsőfokú ítéletet a Korm. rendelet 29. § (1) és (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [13] A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozott.
- [14] Az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, lényeges eljárási szabályt nem sértett, döntésének indokát adta, a kereseti kérelmet kimerítette, így a fellebbezésben kért hatályon kívül helyezés a perindításkor hatályban volt, ezért a jelen eljárásban még alkalmazandó a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 252. § (2) bekezdésében foglalt feltételei – az 1/2014. (VI.30.) PK. vélemény 1. pontjában foglaltakra is tekintettel – nem állnak fenn.
- [15] Ugyanakkor az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses feltételek tisztességtelensége kérdésében téves jogi álláspontra jutott, amelynek folytán az érvénytelenség miatt alkalmazandó jogkövetkezmény körében felülbírálatra alkalmas megállapítást nem tett.
- [16] A fellebbezés a teljes ítéletre kiterjedt, a Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján teljes terjedelemben bírálta felül.
- [17] A Fővárosi Ítéltábla mellőzte a per tárgyalásának a felperesek által kért felfüggesztését, mivel az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt C-609/19. és C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások a jelen per eldöntése szempontjából előkérdésnek nem minősülnek. A C-609/19. számú eljárásban feltett, az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás értékelésére vonatkozó kérdések megválaszolása azért nem előkérdés, mivel jelen perben az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás megfelelősége tekintetében a megfelelő következtetés levonható volt az irányadó szabályozás és az EUB korábban adott iránymutatásai alapján is. A C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes

döntéshozatali eljárás csupán a majdani, jogkövetkezmények alkalmazására vonatkozó ítéleti döntés szempontjából minősülhet előkérdésnek.

- [18] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróságnak az elsődleges kereset megalapozatlanságára levont következtetéseivel egyetértett.
A kifejtett indokait a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakkal egészíti ki.
- [19] A szerződéskötéskor hatályban volt, ezért a perben még alkalmazandó a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdése szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a szerződés tárgyát [a) pont], az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést [b) pont], a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat [e) pont].
- [20] A szerződés megkötésekor hatályban volt, ezért a jelen perben még alkalmazandó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) Ptk. 523. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződés alapján a pénzintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüsszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.
- [21] A 1/2016. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével.
- [22] A szintén irányadó 6/2013. PJE határozat indokolásának III.1. pontja értelmében a tartozás egyértelmű meghatározására alkalmas módszer, ha az összeg a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható. E pont utolsó bekezdése szerint a kirovó és a lerovó pénznem lényegéből következik, hogy téves az az álláspont, amely szerint a törlesztés pontos összege nem határozható meg a szerződéskötés időpontjában. A deviza alapú kölcsöntartozás éppolyan egyértelműen meghatározott, mint az effektivitási kikötéssel ellátott devizakölcsön. Az adós tartozása mindkét esetben a szerződéskötés időpontjában egyértelműen rögzül: az a kirovó pénznemben meghatározott összeg. A kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből szükségszerűen fakad, hogy a szerződéskötés időpontjában nem lehet megmondani, hogy a lerovás (szerződéskötéskor nem is szükségszerűen ismert) pénznemből mennyit kell adni ahhoz, hogy az adós teljesítsen. Ez azonban a kirótt tartozás egyértelmű meghatározottságát nem érinti.
- [23] A fellebbezésben hivatkozott az EUB C-126/17. számú határozatában a kölcsönösszeg perbelivel azonos módon történő meghatározása vizsgálata során azon megállapítás született, hogy ha a fogyasztó rendelkezésére bocsátandó kirovó pénznemként devizában kifejezett, a

lerovó pénznemhez képest meghatározott pénzösszeg a folyósítás időpontjában érvényes árfolyamtól függ, a világos és érthető megfogalmazás követelménye alapján a szerződésben a ténylegesen kölcsönadott összeg számítási módszerét, az alkalmazandó árfolyamot átlátható módon szükséges rögzíteni. Mivel a 6/2013. és az 1/2016. PJE határozatok iránymutatása ezzel összhangban áll, a kölcsönösszeg meghatározottsága tekintetében e jogegységi határozatok alkalmazhatók (Kúria Pfv.I.21.964/2018/11.).

- [24] A jelen esetben a szerződés I. pontjának első bekezdése tartalmazza a kirovó pénznemben, azaz CHF-ben meghatározott kölcsönösszeget azzal, hogy a forintban folyósítandó összeg a III.3. pont értelmében legfeljebb 14.000.000 forint; ennek a folyósítás napján a III.3. pontja szerint számolt CHF összeg felel meg. Ekként a forintban meghatározott összeg a folyósítás napján kirovó pénznemben is pontosan meghatározható. A szerződés II.8. pontja szerint a felek szerződésének részét képezi az értesítő levél, amely tartalmazza a szerződés rendelkezései alapján a kölcsön folyósításának napján érvényes devizakonverziós vételi árfolyam figyelembevételével kiszámított kölcsönösszeget. Az értesítő levél a kölcsön összegét 92.846,63 CHF-ben jelölte meg.
- [25] Figyelemmel arra, hogy a kölcsöntartozás folyósításkori összege forint és a CHF árfolyamváltozásának függvényében állapítható csak meg, a kölcsön összegét a szerződés nyilvánvalóan nem tartalmazhatta, azonban – a felperesek álláspontjával ellentétben – azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók voltak.
A szerződésben nem számszerűen, de annak rendelkezései alapján kiszámítható módon meghatározásra került a kölcsön összege, így a szerződéses a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában előírt követelményeknek eleget tesz. Ugyanakkor a szerződés rendelkezései értelmében az értesítő levél a felek szerződésének részét képezi, az értesítő levél pedig számszerűen is megjelölte a folyósított kölcsönösszeget.
- [26] A felperesek hivatkozásával ellentétben a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja a semmisség következményét ahhoz az esethez fűzi, ha a szerződés az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, vagy a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb költségek meghatározását és összegét vagy az ezekre vonatkozó becslést nem tartalmazza.
A felperesek nem hivatkoztak a THM számítása során figyelembe nem vett egyéb költségek meghatározatlanságára, a szerződés semmissége ezen okból sem állhat fenn.
- [27] A THM induló mértéke a szerződés II.8. első bekezdése értelmében 5,33%. E szerződéses pont értelmében a THM mértéke a feltételek változása esetén módosulhat, az értesítő levélben az adós a THM két tizedes pontossággal meghatározott mértékéről tájékoztatást kap.
E szerződéses rendelkezések által a THM éves, százalékos mértéke a szerződésben – a jogszabályban előírtak szerint – meghatározott.
- [28] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a naponta több árfolyam alkalmazása esetén a később alkalmazott árfolyam értelemszerűen az előbbi helyébe lép, és az irányadó a THM mértéke meghatározásánál.
- [29] A felperesek állításával ellentétben amennyiben a THM ténylegesen alkalmazott mértéke a szerződés adataiból az annak alapján végzendő számítás eredményeként nem következik, ez a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján fennálló semmisséget nem alapozhat meg, a THM

éves százalékos mértéke ez esetben is feltüntetettnek minősül. Ez esetben az adós a nem szerződészerűen felszámított hiteldíjból eredően igényérvényesítésre jogosult lehet.

- [30] A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja kifejezetten a THM meghatározottsága hiányához fűzi a szerződés semmisségének jogkövetkezményét, e rendelkezés kiterjesztő értelmezésének nincs helye. Az elsőfokú bíróság jogértelmezése a jogszabály szövegének megfelel, az az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési kötelezettséget nem sérti.
- [31] Az alperes által a 2017. január 11-én kelt előkészítő irat mellékletében bemutatott, a 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 5. számú mellékletében feltüntetett képlet alkalmazásával számított THM százalékos mértékével szemben a felperesek a szerződésben feltüntetett induló THM mérték vonatkozásában hibás számítást nem igazoltak, a képlet alkalmatlanságára, vagy egyéb okból a számíthatóság akadályára nem hivatkoztak.
- [32] Mivel a THM induló százalékos mértéke a szerződésben meghatározott, a későbbi mérték a szerződés alapján számítható, illetve a százalékos mértéket a szerződés részét képező értesítő levél tartalmazza, az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott okból nem semmis.
- [33] Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre is, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján sem semmis.
- [34] A felperesek hivatkozásával ellentétben a perbeli kölcsönszerződés II/1. pontja értelmében egyetlen törlesztőrészlet fizetendő, amely teljesítés a megkötendő életbiztosítási szerződés alapján fizetendő biztosítási díjak lejártakor, azok alperesnek átutalásával történik. Emellett a felperesek a IV.2 pont értelmében az ügyleti kamat megfizetésére minden hónap 10. napján kötelesek. Az ezen törlesztés összegét a szerződés értelmében – a szerződés részét képező – értesítő levél tartalmazza. Az elsőfokú bíróság helytállóan alkalmazta a törlesztőrészlet meghatározottságára előírt követelményeket a szerződésben nem törlesztőrészletként nevesített, de azzal jellegében egyező ügyleti kamat fizetési kötelezettségeire.
- [35] Figyelemmel arra, hogy a szerződéskötés időpontjában a változó ügyleti kamat mértéke nyilvánvalóan nem határozható meg előre, a Kúria 1/2016. PJE határozatának 3. pontjához fűzött indokolásra (IV/3.) is tekintettel az értesítő levél alkalmazása a deviza alapú elszámolás esetén szükségszerű, és az ügyleti kamat mértéke csakis a szerződésben kiszámítható módon, tájékoztató jelleggel kerülhet meghatározásra.
Az induló ügyleti kamat mértékét a szerződés II.3. pontja 5,09%-ban megjelölve tartalmazza. A 6/2013. PJE határozat III.1. pontjából is következően – a fentebb kifejtettek szerint – a későbbi törlesztések összege meghatározására elég, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók. A jogegységi határozat III.2.a. pontjában foglaltak értelmében a deviza alapú kölcsönszerződés nem ütközik a Ptk. 523. § (1) bekezdésébe, ha a visszafizetendő, forintban meghatározott törlesztőrészletek a szerződés rendelkezései alapján egyértelműen kiszámíthatók.
Az ügyleti kamat mértékének meghatározására a szerződés részét képező Üzletszabályzat 2.6.7. pontja képletet tartalmaz, abba az adatok a szerződés rendelkezései alapján értelemszerűen behelyettesíthetők.

- [36] Amennyiben az alperes az értesítő levélben a szerződésben meghatározott képlet szerinti mértéktől eltérő összeget közöl, e körülményből nem a törlesztőrészletek meghatározottságának hiánya és a szerződés semmissége, hanem a hibásan felszámított összegből eredő igény érvényesítésének lehetősége következik.
- [37] Ugyanakkor az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperes az értesítő levélben az első fizetendő kamatösszeget a szerződésben meghatározott módszer szerint, helytállóan számította ki. Az alperes – a 2016. február 9-én kelt beadványában kimunkáltak szerint – a folyósított 92.846,63 CHF-re, az 5,09%-os induló éves kamatlábra és a hónap napjainak számára tekintettel a törlesztőrészlet 401,38 CHF-os összegét helytállóan közölte. Ehhez képest a felperesek által bemutatott 120,43 illetve 124,44 CHF-os törlesztőrészlet a számításban egy tizedesvesztő elírásának és a napok számával való, a képletben nem írt felszorzásnak a következménye.
- [38] Mivel a törlesztőrészletnek tekinthető, havonta fizetendő ügyleti kamat mértékét a szerződés részét képező értesítő levél tartalmazza, valamint annak mértéke a szerződés adatai, az abban lévő képlet alapján kiszámítható, a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott okból sem semmis.
- [39] Az elsőfokú bíróság ennél fogva helytállóan állapította meg, hogy az elsődleges, jogszabályba ütközés miatt fennálló semmisség megállapítására irányuló kereset megalapozatlan.
- [40] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a másodlagos kereset körében az árfolyamkockázatot tartalmazó szerződéses rendelkezések tisztességtelensége hiányára levont jogi következtetésével nem értett egyet.
- [41] Az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta az árfolyamkockázat viseléséről történt tájékoztatás megfelelőségét a vonatkozó jogi szabályozás mellett az EUB irányadó joggyakorlata, az abban foglalt kritériumok tükrében, azonban téves következtetésre jutott, amikor azt állapította meg, hogy az alperes által adott tájékoztatás e követelményeknek megfelel.
- [42] Az EUB C-26/13. számú ítélete 39. pontjában kifejtette, hogy a 13/9.3 EGK Irányelv (Irányelv) által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül, hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. A 40. pontja szerint e hátrányos helyzetre tekintettel az Irányelv olyan rendszer létrehozatalára kötelezi a tagállamokat, amely biztosítja, hogy minden, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vizsgálható legyen az esetlegesen tisztességtelen jellegének megítélése céljából.
- [43] A szerződő felek között fennálló információs egyensúlytalansági helyzetre tekintettel a Hpt. a Ptk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzügyi intézet számára a deviza alapú kölcsönszerződésből a fogyasztóra háruló kockázatot illetően.

A Hpt. 203. § (1) bekezdése kimondta, hogy a pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint e feltételek módosulásáról tájékoztatni. A (2) bekezdés szerint e tájékoztatást a pénzügyi intézmény köteles az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségeiben könnyen hozzáférhető helyen kifüggeszteni, valamint az ügyfél kívánságára azt ingyenesen az ügyfél rendelkezésére bocsátani, továbbá elektronikus kereskedelmi szolgáltatás nyújtása esetén az ügyfelek számára folyamatosan és könnyen hozzáférhető módon, elektronikus úton is elérhetővé tenni.

A (6) bekezdés által támasztott követelmény szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

A (7) bekezdés a) pontja értelmében e kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.

[44] A fentiekből nem következik, hogy a szerződésből eredő árfolyamkockázatról való tájékoztatásnak külön, a szerződő fogyasztó által aláírt, kizárólag a kockázatfeltárást tartalmazó dokumentumban kell megtörténnie; ennek eleget tehet az aláírt szerződés szövegében foglalt tájékoztatás is, avagy olyan, egyéb okirat aláírása, amelyben a fogyasztó elismeri a részére adott tájékoztatás megtörténnie.

[45] A Ptk. 209. § (1) bekezdése kimondja, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A (2) bekezdés szerint a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A (4) bekezdés akként rendelkezik, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.

[46] A Kúria a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában akként ad iránymutatást, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

A jogegységi határozat a III/1. pontja ugyanakkor kifejti, hogy az Irányelv által követett célnak a magyar jogba már átültetett jogszabályi rendelkezések vonatkozásában is érvényesülnie kell; így érvényre kell jutnia azon elvnek, hogy a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

Ennek figyelembevételével pedig a Ptk. 209. § hatályban volt (4) bekezdése akként értelmezendő, hogy az ilyen rendelkezés tisztességtelensége vizsgálható, és az megállapítható,

ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.

- [47] Ennek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta a főszoolgáltatás körébe eső, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességességét.
- [48] A felperes részére nyújtott tájékoztatás megfelelősége az alábbiakra tekintettel volt mérlegelendő.
- [49] Az EUB C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 2) pontja szerint a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye azt jelenti, hogy a hitelszerződések esetén a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben ez a követelmény magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben folyósították, nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Az ehhez szükséges vizsgálatokat a nemzeti bíróságnak kell lefolytatnia.
- [50] Az EUB C-51/17. számú ítélete 73. pontjában rögzíti, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére.
A 74-75. pontok szerint a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására.
Közelebbről, a kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt az eladónak vagy szolgáltatónak, a jelen esetben a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra.
A 78. pont összefoglaló jelleggel rögzíti, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben e követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a

nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

- [51] A tájékoztatás tartalmát illetően szintén irányadó C-227/18. számú döntés rendelkező része szerint a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.
- [52] A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.
- [53] A Kúria devizahiteles ügyek jogalkalmazási kérdéseit vizsgáló Konzultációs Testülete 2019. április 10-i üléséről felvett emlékeztetője szerint a Kúria a C-51/17. számú ítélet értelmezése során fenntartja a 2/2014. Polgári jogegységi határozatában foglaltakat, azt továbbra is iránymutatónak tekinti. Az emlékeztetőben – egyebek mellett – rögzítette, hogy nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, vagy több különböző okiratban szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján. A tájékoztatást – összhangban az EUB vonatkozó iránymutatásaival – akkor tartja megfelelőnek, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint ha abból az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. A tájékoztatásból egyértelműen ki kell tűnnie nemcsak annak, hogy az árfolyam-változással számolni kell, hanem annak is, hogy az nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent, és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztő részleteket.
- [54] A szintén irányadó 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának III/3. pontjában írtak szerint az ügyfél által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre. A tájékoztatásnak tehát ki kell terjednie az árfolyam változásának lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.
- [55] A Kúria BH2020. 152. számon közzétett eseti döntése értelmében a fogyasztói kölcsönszerződés árfolyamkockázatot telepítő rendelkezése akkor felel meg a vonatkozó követelményeknek, ha a szerződés, valamint a szerződéskötés előtt aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat együttesen meghatározott tartalma alapján az adós – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt

vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan.

[56] A Ptk 209. § (2) bekezdése értelmében a szerződéses kikötés tisztességtelen voltát a szerződéskötéskor fennálló valamennyi körülményre tekintettel kell vizsgálni. Az elsőfokú bíróság e kötelezettsége ellenére nem volt tekintettel a felperesek tárgyaláson személyesen tett azon előadására, amely szerint az ügyletkötőtől a szerződéskötéskor azt a tájékoztatást kapták, hogy a törlesztőrészlet összege az árfolyamingadozás következtében legfeljebb 10-15%-os mértékben változhat – bármely irányba. A II. rendű felperes személyes előadása értelmében arra a kérdésre, hogy a változás lehet-e akár 100-200%-os, az ügyintézőtől azt a felvilágosítást kapták, hogy kizárt, mert ebben az esetben a magyar gazdaság csődje és az Európai Unió „bedőlése” következne be, amely nem fordulhat elő.

Az ilyen, szóban kapott tájékoztatás mellett nem vonható le olyan következtetés, hogy a felperesek a szerződés tartalma alapján tisztában lehettek az árfolyammozgás kapcsán általuk vállalt kockázatviselés korlátlanásával.

[57] A „Nyilatkozat deviza alapú hitelekhez (akciós)” elnevezésű okirat valóban tartalmaz arra vonatkozó tájékoztatást, hogy az árfolyamkockázatot az ügyfél viseli, azonban a kockázatviselés mikéntjére, a kamatterhek mértéke változására nézve e tájékoztatás megfelelő felvilágosítást nem ad; abból úgy tűnik, mintha a fizetési terhek mértékének változása arányaiban teljes egészében megegyezne a forint/deviza árfolyamváltozás mértékével. Ezt erősítik a szerződés IV.3., IV.4., V.1.2. és V.2.5. pontjaiban foglalt azon rendelkezések is, miszerint az adós a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges deviza átváltásából eredő árfolyamkockázat viselésére köteles.

[58] Emellett az alperes által az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás – különösen a szóban kapott tájékoztatásra, és a szerződés egyéb rendelkezéseire tekintettel – nem felel meg az EUB C-186/16. számú ítéletének rendelkező része 2. pontjában foglalt, a C-51/17. számú ítéletének 74., 75. és 78. pontjában írt kritériumoknak és a 2/2014. PJE határozatban megfogalmazott követelményeknek, miszerint a tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a fogyasztó értékelti tudja a feltétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

A szerződés deviza átváltásból eredő kockázatra utaló rendelkezései, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozat azon – a fellebbezésben is hivatkozott – kitételei, miszerint „nem lehet pontosan tudni előre”, hogy mennyi forint kell az azonos összegű törlesztő részletek devizában megfizetéséhez, valamint, hogy az árfolyamkockázat „okozhat növekedést, de csökkenést egyaránt”, figyelemfelhívó, figyelmeztető jellegűnek nem tekinthetők, és alkalmasak a deviza alapú hitel felvételéből eredő kockázatok elbárgatellizálására.

A szerződés az árfolyamváltozásnak a törlesztésre gyakorolt hatásaira, gazdasági következményeire és a törlesztés elnehezülése mértékének korlátlanosságára nézve nem ad felvilágosítást. Abból nem tűnik ki, hogy a forint CHF devizához képest súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése a törlesztő részletekre milyen hatást gyakorol, mint ahogy az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztő részleteket. E rendelkezésekből mindösszesen annyi következhet, hogy a fizetési kötelezettség függ a deviza árfolyam alakulásától. Az egyenlet közlése, szöveges magyarázat hiányában az árfolyam mechanizmusának

bemutatására, az abból eredő kockázat feltárására nem alkalmas. E rendelkezésekből nem tűnik ki, hogy a fogyasztókra hátrányos árfolyamváltozásnak, valamint az ebből adódó többlet fizetési kötelezettségnek felső határa nincs, az korlátlan, nem tűnik ki, hogy az árfolyamváltozásból eredően a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós. Nem derül ki a tájékoztatásból, hogy a kockázat nem elhanyagoló mértékű, illetőleg, hogy a forint súlyos leértékelődése a pénzügyi kötelezettségekre milyen hatással lehet, ahhoz képest milyen arányban változhat a fizetési kötelezettség mértéke.

- [59] Minderre tekintettel a szerződés nem tartalmaz a 6/2013. és a 2/2014. Polgári jogegységi határozatokban, illetőleg a C-51/17. számú Európai Bírósági ítéletben meghatározott követelményeket kielégítő, világos és érthető felvilágosítást az árfolyamkockázat valós tartalmáról.
- [60] A Fővárosi Ítéltábla emellett nem találta megalapozottnak a felperesek azon hivatkozását, amely szerint az alperes a szerződés megkötése időpontjában már tudomással bírt a forint törlesztési idő alatt bekövetkező súlyos leértékelődéséről, vagy akár a forintkölcönhöz képest meglévő kamatelőny szükségzerű elolvadásáról. Nem helytálló a felperesek azon érvelése sem, miszerint a kamatelőny megszűnése a jelen esetben biztosan bekövetkező tény, amely kockázatként nem is minősíthető. Tényszerű, hogy a hosszabb futamidő alatt a változások bekövetkeztének esélye is valószínűbb, azonban nem igazolt, hogy az alperes valamely változás tényleges bekövetkeztével, vagy a változás várható időpontjával tisztában lehetett a szerződés megkötésekor.
- [61] A vonatkozó joggyakorlat egységes abban, hogy nem elvárható a pénzintézet részéről az árfolyamváltozásból eredő teherviselés körében a változások bekövetkezte ténylegességéről, annak időpontjáról, irányáról és mértékéről a fogyasztó részére a szerződéskötéskor tájékoztatás nyújtása. A 6/2013. PJE határozat 3. pontja értelmében a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás mértékére. A PJE határozat indokolásának III.2. pontja szerint az érvénytelenségi ok fennálltát mindig a szerződéskötés időpontjában kell vizsgálni. A szerződéskötést követően bekövetkezett változásokat (így például az árfolyamnak az adósokra rendkívül kedvezőtlen változását) az érvénytelenségi okok vizsgálata során nem lehet figyelembe venni. A szerződési terheknek a szerződés megkötését követő – előre nem látható – egyoldalú eltolódása az érvénytelenség körében nem értékelhető. Az indokolás III.3. pontja értelmében a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. Ahogy arra a Legfelsőbb Bíróság a BH2012/7/G.4. számon közzétett elvi határozatában már rámutatott, a pénzügyi intézménynek nem kellett arról nyilatkoznia, hogy a hosszabb távra kötött szerződés ideje alatt mi lehet az árfolyamváltozás felső határa. Ilyen tartalmú tájékoztatási kötelezettséget egyébként nem is lehetne teljesíteni, mert az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen hosszú időintervallum esetén. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által a Kúria részére 2013. május 31-én adott tájékoztatás szerint, a 2001-2008. közötti időszakban a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeni árfolyamváltozásnak sem

a mértékét, sem az irányát. Ezen időszakban a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra.

- [62] Figyelemmel arra, hogy a szerződés rendelkezései értelmében az árfolyamkockázat okozta változás csakis az ügyleti kamat mértékében jelentkezik, így a tőketartozás vonatkozásában nem értelmezhető, valamint arra, hogy a szerződés, illetve a kockázatfeltárási nyilatkozat az árfolyamkockázat meghatározása során a „korlátlan” és „jelentős” kitételekkel nem fogalmaz, a fellebbezés erre irányuló hivatkozásai nem foghatnak helyt.
- [63] A Ptk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.
- [64] Az Irányelv 5. cikkének első mondata szerint olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük.
- [65] A 2009. évi XXXI. törvény 1. §-a 2009. május 22-i hatállyal akként módosította a Ptk. 209. §-ának perbeli szerződés megkötésekor hatályban volt (4) bekezdését, hogy az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.
- [66] E módosító rendelkezéshez fűzött részletes törvényi indokolásból egyértelműen kitűnik, hogy a módosításra az Irányelv 5. cikke idézett rendelkezésének megfelelő érdekekben került sor. A Kúria is rámutatott a 2/2014. PJE határozat indokolásában, tekintve, hogy a magyar jog egyetlen 2009. május 22-e előtti szabályából sem vezethető le, hogy a nem megfelelően átültetett Irányelv érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók, ezért az Irányelv alapján kell a vonatkozó szabályokat értelmezni. ... Amennyiben azonban az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése a fogyasztó számára a pénzügyi intézménynek felróható okból nem volt világosan felismerhető, illetve érthető, fennállnak a szerződés tisztességtelensége megállapításának feltételei. (III. pont)
- [67] A Ptk. szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó szabályainak az Irányelv 5. cikke első mondatával összhangban értelmezéséből és a 2/2014. PJE határozat 1. pontjából következően a perbeli szerződés árfolyamkockázat viselését teljes mértékben felperesekre telepítő rendelkezése a fent kifejtettekre figyelemmel tisztességtelen, és mint ilyen, a Ptk. 209/A. § (2) alapján semmis szerződéses kikötés.
- [68] A Ptk. 239. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető.
- [69] A Kúria Konzultációs Testülete is rámutatott a 2019. április 10-i üléséről felvett emlékeztetőben, hogy az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos tájékoztatás elmaradása,

vagy nem megfelelő volta esetén tisztességtelen („nem világos, nem érthető”) és így érvénytelen a szerződésnek az a rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli. Mivel ez a főszolgáltatás körébe tartozó szerződési rendelkezés, ennek érvénytelensége az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi, aminek következtében a fogyasztó nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére.

- [70] Az alperes a szerződéskötést megelőzően nem tett eleget az árfolyamkockázatra vonatkozó megfelelő tájékoztatási kötelezettségének, ezért a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezés semmissége a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.
- [71] Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott, hogy az árfolyamkockázat vonatkozásában az alperes a felperesek részére megfelelő tájékoztatást adott, és ennek folytán az árfolyamkockázatot a felperesekre telepítő szerződéses rendelkezés tisztességes, így a kölcsönszerződés érvényes, és erre tekintettel keresetet elutasító döntést hozott.
- [72] Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán az alkalmazandó jogkövetkezmény körében felülbírálatra alkalmas megállapítást nem tett.
A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az érvénytelenség megállapítása iránti keresetet elutasító részében megváltoztatta, és a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az ítéletet a jogkövetkezmény alkalmazására irányuló keresetet elutasító részében a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján – a bizonyítási eljárás lefolytatásának szükségessége okán – hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróságot újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasította.
- [73] A Fővárosi Ítéltábla a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítása folytán az egyes szerződéses rendelkezések másodlagos kereseti kérelemben hivatkozott további, részbeni érvénytelenségét nem vizsgálta.
- [74] A Fővárosi Ítéltábla a közbenső ítélet meghozatalára, továbbá a 4/2009. (XII.14.) PK vélemény II.3. pontjában foglaltakra figyelemmel a felek felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdése alkalmazásával számított, a ténylegesen végzett és szükséges ügyvédi tevékenységhez igazodó mértékű munkadíjból álló másodfokú perköltsége összegét, valamint a felperesek által le nem rótt fellebbezési illeték összegét csupán megállapította; ezen költségek viseléséről a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező határozatában.
- [75] A folytatódó elsőfokú eljárásban az elsőfokú bíróságnak a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye tárgyában kell döntést hoznia.

Budapest, 2020. június 9.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

Fővárosi Ítéltábla
16.Gf.40.180/2020/8.

27

dr. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró